

τεμένους τῆς Ἐπιστήμης. Ἡ χρησιμοποίησις ἐν γένει τῶν ναυτικῶν ἐργαλείων ἀπαιτεῖ ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν καὶ τελείαν περὶ τὸν χειρισμὸν αὐτῶν ἀσκήσιν.

Ἄνευ τῆς ἀστρονομικῆς ναυτιλίας ἡ χρῆσις τῆς πυξίδος μόνη εἶναι ἀτελής καὶ οὐχὶ σπανίως ἐπικίνδυνος. Ἡ εἰς τὴν πυξίδα ἐμπιστοσύνη κατ' ἀνάγκην πρέπει νὰ ᾖ ναὶ περιορισμένη. Ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ Ναυτικοῦ, εὐθὺς ὡς ἀπομακρυνθῇ τῆς ξηρᾶς, ὀφείλει νὰ δύναται ν' ἀναγινώσκη ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ τὸ σημεῖον ἐνθα εὐρίσκεται καὶ νὰ χαράσκη ἐπὶ τοῦ ὕψους στοιχείου τὸν ἀκριβῆ δρόμον τοῦ τῇ βοηθείᾳ τοῦ ἐξάντος, τοῦ χρονομέτρου καὶ τῶν ἀστρονομικῶν πινάκων. Ἄνευ αὐτῶν βαίνει τυχαίως καὶ κινδυνεύει ν' ἀποπλανηθῇ. Ἡ πυξὶς εἶναι τὸ πρόχειρον ὄργανον πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ ὑπολογισμοῦ, τοὺς ἀστέρας ὅμως πρέπει νὰ συμβουλευθῇται ὁ ναυτικὸς ὅπως ἐλέγξη τακτικῶς τὴν ἀκρίβειαν τοῦ δρόμου τοῦ καὶ προχωρῇ ἀσφαλῶς.

Ὅθεν ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ Ναυτικοῦ σήμερον πλὴν τοῦ ταλάντου τοῦ θαλασσινοῦ δέον νὰ συγκεντροῖ καὶ ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν οὐχὶ τυχαίαν καὶ ἀσκήσιν περὶ τὴν χρῆσιν αὐτῆς ἀρκετὰ μεγάλην. Μόνη ἡ πεῖρα τῆς θαλάσσης, καίτοι ἀπαραίτητος καὶ σπουδαία καθ' ἑαυτήν, πάντοτε δὲν ἀρκεῖ, χρειάζεται καὶ ἡ ἐπιστήμη, ὅπως αἱ δύο ὁμοῦ ἀποτελέσωσι τὸν τέλειον ναυτικόν.

Τὸ Ἑλληνικὸν Ναυτικόν, ὅπερ περιβάλλει ἡ αἴγλη καὶ ἡ δόξα τόσων νικῶν καὶ τόσων τροπαίων τοῦ παρελθόντος, ἔσχε τὴν τύχην νὰ ἔχῃ καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους οὐ μόνον ἀρίστους ναύτας, οὐ μόνον πλήθος ἐμπειρῶν ἀξιωματικῶν ἐκ γενναίων καὶ ἱκανῶν θαλασσινῶν, ἀλλὰ καὶ τινες ἐξόχους τῆς ναυτικῆς ἐπιστήμης μύστας, συγκεντροῦντας πλὴν τοῦ γνησίου θαλασσινοῦ ταλάντου καὶ βαθείαν ἐπιστημονικὴν παιδείαν. Ἀξιωματικοὶ ὡς ὁ Παλάσκας καὶ ὁ Κανελλόπουλος, ἡδύνατο νὰ τιμῇσωσιν οἰονδήποτε Ναυτικόν.

Ἡ μόρφωσις ὅμως αὐτῶν, ἃς τὸ ὁμολογῶμεν, εἶναι ἀποτέλεσμα ἰδιοφυίας καὶ ἐκτάκτου συγκυρίας περιστάσεων ἢ σπουδῆς ἐν τῇ ξένῃ· δὲν ἐπήγαγεν ἐκ τῆς κανονικῆς τῶν ἡμετέρων πραγμάτων καταστάσεως· δὲν ἀνεπτύχθη ἐν τῇ ναυτικῇ ἡμῶν ἀτμόσφαιρᾳ. Ἐλεῖπε πρὸς τοῦτο τὸ ἀναγκαῖον φωτῶριον· τὸ Ναυτικὸν μας, εἰς ὃ ἔρχομεν ἀναθέσει τοὺς εὐγενεστέρους ἡμῶν πόθους, καὶ ὅπερ φέρει ὑπερφάνως τὰ ὄνειρα καὶ τὰς ἐλπίδας ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐστερεῖτο τῆς συστηματικῆς Σχολῆς του, ἐστερεῖτο τῆς πηγῆς ταύτης νέου καὶ ὑγιοῦς αἵματος, νέων δυνάμεων βελτιώσεως, ἐνισχύσεως καὶ ἀκμῆς. Ἀλλὰ *noblesse oblige*

Ἡ ἑλλειψὶς τῆτο σπουδαία καὶ ἔπρεπε παντὶ τρόπῳ νὰ ἐκλείψῃ· ἡ ἰδρυσις τῆς Ναυτικῆς Σχολῆς ἐπεβάλλετο ὑπὸ ὑψίστων λόγων ἐθνικῆς σημασίας.

Τὸ ἔργον ὅμως αὐτὸ δύσκολον· ἄνευ εἰδικότητων, ἄνευ καθηγητῶν, ἄνευ βιβλίων, ἄνευ προγραμμάτων, ἄνευ ὁργανισμοῦ, ἄνευ τῶν μυρίων τέλος μικρῶν καὶ μεγάλων ἀναγκαίων πρὸς κανονικὴν λειτουργίαν τοιοῦτου ἰδρύματος στοιχείων, τίς θὰ ἐτόλμα ν' ἀναλάβῃ τὴν ἰδρυσιν αὐτῆς;

Καὶ ὅμως ἄνευ ὧν αὐτῶν καὶ μὲ τὴν ἀντίδρασιν τῶν πανταχοῦ καὶ πάντοτε δυστυχῶς εὐρισκομένων ἐτοιμῶν πρὸς τοῦτο, ἀνελάμβανε καὶ ἐπετύγχανεν ὁ Κανελλόπουλος νὰ δημιουργήσῃ ἐκ τοῦ μηδενὸς τὴν Ναυτικὴν Σχολήν.

Ἡ ἰδρυσις αὕτη ὑπὸ τοιοῦτους ὅρους ὑπερέβαινε τὰς κοινὰς δυνάμεις. Ἐχρειάζετο ἡ εὐφυΐα, ἡ δραστηριότης, ἡ ἀκαταπόνητος φιλοπονία, ἡ ἐπιστημονικὴ μόρφωσις, ἡ περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν προσώπων ἱκανότης καὶ ἐν γένει ὁ χαρακτήρ, ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδία τοῦ Κανελλοπούλου ἵνα ἐπιτύχῃ.

Αὐτὸς διοργανωτής, αὐτὸς διοικητής, αὐτὸς διευθυντής τῶν σπουδῶν, αὐτὸς καθηγητής καὶ συγγραφεὺς πολλῶν συγχρόνως καὶ ποικίλης ὕλης μαθημάτων, αὐτὸς κανονίζων τὰ προγράμματα καὶ τὰ μαθήματα τῶν μὴ εἰδικῶν καθηγητῶν, αὐτὸς πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἡ ψυχὴ, ὁ νοῦς καὶ αἱ χεῖρες τοῦ ὅλου ἔργου.

Ὅσοι δὲν διαργάνωσάν τι ἐν Ἑλλάδι, ὅσοι δὲν ἐδοκίμασαν νὰ δημιουργήσωσι τι ἐν αὐτῇ, ἐκείνοι ἀγνοοῦν καὶ δυσκόλως θὰ ἐννοήσουν τὰς δυσχερείας, τὰς πικρίας καὶ τὰς ἀπογοητεύσεις, αἵτινες ἀπαντῶνται εἰς τὰ τοιαύτης φύσεως ἔργα. Μόνοι οἱ ἐκτελέσαντες παρόμοια ἔργα καὶ προσκρούσαντες εἰς τὰς μυρίας παρ' ἡμῖν ἐλλείψεις δύνανται νὰ ἐκτιμῇσωσι δέοντως τὴν ἱκανότητά, ἣν ἐπέδειξε

καὶ τὸν βαθμὸν τῆς εὐγνωμοσύνης, ἥς εἶναι διὰ τοῦτο ἄξιος ἐκεῖνος, ὃν τόσῳ προώρως ἐν μέσῳ εἰλικρινῶν καὶ ἀφθόνων δακρύων ἐκῆδευσεν κατὰ τὸ ἔτος 1894 τὸ Ἑλληνικὸν Ναυτικόν.

Ἡ ἱκανότης τοῦ Κανελλοπούλου βεβαίως δὲν ἐξηντλήθη εἰς μόνην τὴν διοργάνωσιν τῆς Ναυτικῆς Σχολῆς· τὸ ἔργον του δὲν περιορίζεται ἐν αὐτῇ καὶ μόνη. Ἡ μακρὰ σειρά τῶν ναυτικῶν, διδακτικῶν καὶ λοιπῶν ἔργων τοῦ εἶναι εὐγλωττός μάρτυς τῆς εὐρείας μορφώσεως καὶ τῆς σπανίας ἱκανότητος αὐτοῦ. Ἄλλ' ἢ Ναυτικὴ Σχολὴ ἀποτελεῖ τὴν κορωνίδα τοῦ ὅλου ἔργου του. Δι' αὐτῆς ἔσπειρε τὸν σπόρον τῆς ἐπιστήμης καὶ ἀφῆκεν ὀπισθεν αὐτοῦ πηγὴν δυνάμεως καὶ ἀναπτύξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Ναυτικοῦ.

Τὸ σμῆνος τῶν νεαρῶν ἀξιωματικῶν, οἵτινες μέχρι τοῦδε ἐξῆλθον ἐκ τῆς ἡμετέρας Ναυτικῆς Σχολῆς, καὶ εἰς τὴν ἱκανότητα τῶν ὁποίων δικαίως στηρίζομεν τόσας ἐλπίδας διὰ τὸ μέλλον, ἀποτελεῖ τὸν ὠραιότερον τίτλον τοῦ Κανελλοπούλου, τὸν στέφανον τῆς ἐπιτυχίας τῶν ἀγώνων καὶ τῶν μόχθων αὐτοῦ.

Ἐκεῖ, ἐντὸς τῶν αἰθουσῶν τῆς Σχολῆς ταύτης, ἥν τόσῳ ἐπιτυχῶς ἱδρύσει καὶ μετὰ τόσου ζήλου ἐν μέσῳ ἀληθοῦς λατρείας τῶν μαθητῶν τοῦ ἐπὶ σειράν ἐτῶν διώκησεν, ἐκεῖ δέον νὰ γραφῇ χρυσοῖς γράμμασι τὸ ὄνομα τοῦ Κανελλοπούλου.

Ὁκτώβριος 1894.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑἰΓΙΝΗΤΗΣ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ ΠΕΡΙΠΛΟΥ

ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΙΣΤΙΟΔΙΚΡΟΤΟΥ «ΝΑΥΑΡΙΝΟΥ»

ΥΠΟ

ΗΛΙΑ Φ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

ὑποπλοῦάρχου τοῦ Β. Ναυτικοῦ

Ἐπιδάντος τὴν 29 Ἰουλίου 1876, ἀποδάντος τὴν 21 Αὐγούστου 1877

περὶ τὴν γῆν περίπλους τοῦ «Ναυαρίνου», ἀρξάμενος μετὰ μεσημβρίαν τῆς 4ης Αὐγούστου 1876 ἐκ τοῦ ὄρμου τοῦ Ρόσεφορτ (île d'Aix), ἐπερατώθη τὴν πρωτὰν τῆς 25 Ἰουλίου 1877, καθ' ἣν ἡγκυροβολοῦμεν ἐν τῷ ὄρμῳ τῆς Βρέστης· συνετελέσθη δηλονότι ἐν ἀπολύτως θεωρουμένῳ χρονικῷ διαστήματι 356 σχεδὸν ἡμερῶν χρόνου πολιτικοῦ. Προστιθεμένης ὅμως καὶ μιᾶς ἐτι ἡμέρας, καθ' ἣν ἐπὶ πλέον εἶδομεν ἀνατέλλοντα καὶ δύοντα τὸν ἥλιον, πρὸς

αὐτὸν ἀκαταπαύστως βαίνοντες, ἀποτελοῦνται 357 σχεδὸν ἡμέραι πο-